

AUTONOME POLITIONELE AFHANDELING: EEN TAAK VOOR DE ADMINISTRATIE. VAN WENSELIJKHEID NAAR WERKELIJKHEID

Robert RUYS*

1. Inleiding

De parketadministratie en het hele justitieapparaat zijn de laatste jaren in een stroomversnelling terechtgekomen. De jarenlange traditionele werkwijze binnen de imposante justitiepaleizen was niet meer houdbaar. De noodzaak aan management was reeds geruime tijd voelbaar, en overleg met het veld was onmisbaar geworden.

In de overtuiging dat de parketmagistraten niet over voldoende tijd beschikken om alle dossiers ten gronde te behandelen, en dat aan de officieren van gerechtelijke politie bij de verschillende politiediensten een ruimere bevoegdheid kon worden gegeven in het gerechtelijk vooronderzoek, is de Autonome Politionele Afhandeling het begin voor een nauwere samenwerking naar Nederlands model.

Deze werkwijze voldoet enerzijds aan management van het parket, door een geregeld overleg met magistraten en secretarissen, anderzijds is er een grotere betrokkenheid van de politiemensen bij het totstandkomen van een strafdossier. Het gevolg is een belangrijke impact op de werklastvermindering van de parketmagistraat.

2. De Autonome Politionele Afhandeling (APA-procedure)

In het jaarverslag van het College van Procureurs-generaal van 1998-99 staat de APA-werkwijze omschreven als volgt:¹

“Onder Autonome Politionele Afhandeling (APA) wordt verstaan de zelfstandige politionele behandeling van welbepaalde dossiers (beperkte lijst) in de fase van het opsporingsonderzoek en waarbij de algemene politiediensten steeds onder een bijzonder geregelde vorm van toezicht van de magistratuur werken, zonder evenwel de klacht, aangifte of vaststelling te kunnen afhandelen in de betekenis van het treffen van een eindbeslissing, die nog steeds door de parketmagistraat wordt genomen. Deze treft de eindbeslissing over een volledig samengesteld dossier na de inhoud te hebben getoetst aan een aantal criteria.

In elk parket wordt een ervaren magistraat aangeduid die als contactpersoon zal fungeren voor de APA-verantwoordelijken bij de politiediensten. In elk politiekorps wordt een officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procu-

* Hoofdsecretaris bij het parket van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Dendermonde.

1. Jaarverslag van het College van Procureurs-generaal 1998-99, Brussel, Ministerie van Justitie, 36.

reur des Konings, aangeduid om de verantwoordelijkheid te nemen voor de degelijkheid en de volledigheid van de onderzoeken en een (hoger) officier die de problematiek van het APA-gebeuren op de voet volgt en contacten onderhoudt met de daartoe aangewezen parketmagistraat.

Inmiddels werd de circulaire van de Procureur-generaal te Gent met betrekking tot APA, na evaluatie aangepast, onder meer rekening houdend met de Wet-Franchimont. De toepassing ervan werd uitgebreid tot het gehele ambtsgebied van het Hof van Beroep te Gent.

Op basis van deze circulaire vindt het systeem ook in andere gerechtelijke arrondissementen dan die van het ressort van het Hof van Beroep te Gent ingang, waarbij telkens met de lokale omstandigheden wordt rekening gehouden”.

In het ambtsgebied van het Hof van Beroep te Bergen bijvoorbeeld, werd een pilootproject APA opgestart met betrekking tot het verkeer. De procureurs des Konings van het ressort vroegen dan ook aan hun collega's of zij er geen bezwaar tegen hebben dat de onderzoeksvragen die betrekking hebben op een ander arrondissement rechtstreeks mogen worden gericht aan een politiedienst van dat arrondissement en niet via het parket. De Procureurs-generaal hebben gemeld daar geen bezwaar tegen te hebben.² Het college besprak de kosten voor de gemeenten van het APA-project met de Vaste Commissie voor de Gemeentepolitie.³

In het *Politie-journaal* verscheen volgende tekst in verband met APA naar aanleiding van een vraag van de heer KAREL VAN HOOREBEKE aan de Minister van Justitie in de Kamercommissie voor de Justitie:⁴

“Het is nu reeds een tijdje stil rond de Autonome Politionele Afhandeling, kort APA. Het systeem draaide in 1996 proef in het ressort van het Hof van Beroep te Gent. Het werd op 15 februari 1999 officieel van kracht voor het gehele Gentse ressort. APA is bedoeld om de werklast van de parketten te verminderen en dit door de politiediensten een grotere autonomie toe te kennen bij de uitvoering van een routinematige taken van gerechtelijke politie. In APA kunnen de politiediensten volledig autonoom alle nodige opsporingshandelingen stellen, zonder voor elke nieuwe stap in het dossier bij een parketmagistraat te moeten aankloppen. Hierdoor krijgen de parketten meer ademruimte voor de ‘zware’ dossiers.

Sindsdien heeft het systeem zich geleidelijk uitgebreid naar andere gerechtelijke arrondissementen. APA is reeds in voege in het arrondissement Antwerpen en Mechelen. In het arrondissement Turnhout is het ingevoerd bij de rijkswacht. In Tongeren bestaat het systeem en wordt ze uitgebreid. In het ressort van het Hof van Beroep van Bergen wordt APA toegepast voor de verkeerswetgeving. In Luik is het recent ingevoerd. Voor Brussel is er nog geen algemene regeling. “Het taalprobleem is daar niet vreemd aan”, aldus de Minister van Justitie in de Kamercommissie voor Justitie. “Bovendien zou de schaal van het parket een herstructurering meebrengen die met het huidige kader niet haalbaar is.” Ook

2. Vergadering van het College van Procureurs-generaal van 21 januari 1999, agendapunt 8.

3. Overlegvergadering tussen het College van Procureurs-generaal en de Vaste Commissie van de Gemeentepolitie van 25 maart 1999, agendapunt 5.

4. *Politie-journaal*, Nieuwsbrief van N.V. Politeia, 3e jg., nr. 6, 31 maart 2001, 8.

de politiehervorming doorkruist een en ander. Wel lopen er momenteel een aantal pilootprojecten.

Nu APA een tijd in voege is, zijn de ervaringen vrij positief. De werklast van de parketten verminderde aanzienlijk. De ervaring in Gent is vrij positief”.

De gemeentepolitie steunt het project “Autonome Politie Afhandeling” (APA) omdat het de kwaliteit en de snelheid van het werk aanmoedigt. Het veroorzaakt echter een extra administratieve kost voor de gemeentepolitieën, waarover de burgemeesters klagen.

Het systeem van ‘Vereenvoudigde Processen-Verbaal op listing’ mag niet verward worden met het APA-systeem en bestaat er totaal onafhankelijk van. Het systeem bestaat hierin dat voor een reeks feiten (strikt bepaalde lijst binnen het ressort van het Hof van Beroep Gent) een vereenvoudigd proces-verbaal wordt opgesteld dat bewaard blijft op het politiekantoor, doch waarvan periodieke listings aan het parket worden toegezonden (wettelijke basis: artikel 28bis § 1, tweede lid Sv).⁵ De gegevens van voornoemde listings worden niet ingebracht in de databank van het parket. De parketmagistraat en/of de secretaris kan echter op ieder ogenblik wanneer hij dit nodig vindt de processen-verbaal opvragen aan de politiedienst, o.m. om bindingen te leggen met de in het parket gekende zaken, of in geval van briefwisseling door partijen en/of advocaten.

Verandering en aanpassing zijn constante elementen voor een organisatie aan het begin van de 21e eeuw. Hoewel deze voorgestelde verandering essentieel is voor een gedegen en efficiënte ondersteuning naar de magistraten toe, is het niet ondenkbaar dat bij verscheidene betrokkenen verzet zal rijzen. De personen die zich verzetten tegen deze nieuwe werkwijze moeten beseffen dat het enkel en alleen bedoeld is ter ondersteuning van de magistraten. Indien de wetgever aan de griffier autonome taken toebedeeld, lijkt het maar de evidentie zelf dat ook de secretaris over een bepaalde autonome verantwoordelijkheid moet kunnen beschikken.⁶ Trouwens, de benoemingsvoorwaarden voor het ambt van griffier (art. 265 G.W.) en voor dat van secretaris (artikel 275 G.W.) zijn identiek. Met dien verstande dat het autonoom handelen van de secretaris geen afbreuk mag doen aan het strafbeleid bepaald door het Openbaar ministerie.

In dit verband citeer ik de heer KRINGS, emeritus Procureur-generaal bij het Hof van Cassatie: *“Wat mij opvalt is dat de secretarissen en hun medewerkers praktisch nooit voorkomen in het verloop van de te treffen beslissingen. Terwijl in feite het personeel de beslissingen voorbereidt, op grond van een langere ervaring en na een zeer grondig onderzoek van al de feitelijke gegevens, eigen aan elke zaak, wordt de beslissing, naar de schijn, door de magistraat die het stuk ondertekent, getroffen”*. Al de parketmagistraten hebben aan die machinatie deelgenomen wanneer zij als eerste of tweede van dienst een stapel stukken – soms honderden –, die hen door de boden worden voorgelegd, moeten onderte-

5. De algemene beginselen volgens welke de politiediensten autonoom kunnen optreden, worden vastgelegd bij wet en volgens de bijzondere regels vastgesteld bij richtlijn uitgevaardigd overeenkomstig de artikelen 143bis en 143ter van het Gerechtelijk Wetboek.

6. P. VRANCKEN, “De bijstand als griffier aan de rechter na de wet van 17 februari 1997”, R.W. 2000-2001, jrg. 64, 5 mei 2001, 1336 e.v.; H. LANGE, *Motivatie in organisaties, voor wat hoort wat*, Kluwer Bedrijfswetenschappen, 1996.

kenen, terwijl ze niet de tijd hebben om van die stukken kennis te nemen en evenmin om de draagwijdte ervan te begrijpen. Is dat niet absurd!

Zou het dan ook niet wenselijk zijn dat de secretaris en zijn adjuncten zelf de stukken mogen ondertekenen, die ze zelf hebben klaargemaakt en waarvoor ze dan ook de verantwoordelijkheid opnemen. Dat lijkt mij niet alleen wenselijk, maar ook logisch en doeltreffend. Weliswaar, als er moeilijkheden rijzen of als er twijfel bestaat nopens de te treffen regeling, of bij betwisting, zal de secretaris zijn korpschef of de daartoe aangewezen magistraat moeten raadplegen. Deze laatste zal dan de beslissing treffen en ook het stuk dat ermee verband houdt, ondertekenen. Dat is overigens de taak van de magistraat. Het spreekt ook vanzelf dat een bestendige controle moet worden uitgeoefend, zoals dit trouwens ook nu gebeurt, zowel door de secretaris als door de korpschef. Onder geen enkel oogpunt mag willekeur of nalatigheid, laat staan uiteraard, kwaadwilligheid – hetgeen zeer uitzonderlijk is – geduld worden.

Dat is dan een probleem van organisatie, dat in de bevoegdheid van de korpschef ligt, een bevoegdheid waaraan, onder geen enkel toezicht, mag worden getornd. Mag ik overigens onderstrepen dat ik tot diegenen behoor die in alle opzichten het ambt van de secretaris wens te bevorderen en vooral het belang van dat ambt voor de goede uitoefening van de strafvordering in het licht wil stellen”.⁷

Men zou natuurlijk onmiddellijk kunnen reageren door te stellen dat parketjuristen de APA-dossiers kunnen afhandelen. Dit kan natuurlijk, maar ik ben van mening dat de wetgever andere taken heeft voorzien voor de parketjuristen. De wetgever heeft de voorkeur gegeven aan een brede benadering wat de taakomschrijving betreft, waarbij het aan de korpschef wordt overgelaten hem specifieke opdrachten toe te wijzen. “Andermaal wordt onderstreept dat de parketjuristen geen administratieve ondersteuning, maar wel een juridische bijstand dienen te leveren. Weliswaar zullen zij onvermijdelijk administratieve handelingen stellen, maar de klemtoon ligt op het juridische aspect.”⁸ In Dendermonde lopen de parketjuristen een paar weken mee in de verschillende diensten van de administratie. Dit is in overleg tussen de procureur des Konings en de hoofdsecretaris. Nadien worden zij toegevoegd aan een sectie magistraten. Zij worden o.m. gelast met het opstellen van ontwerp van eindvorderingen, beantwoorden van besluiten, zij maken nota's voor de zittingsmagistraat, wonen vergaderingen bij met fenomeenmagistraten, opstellen van dagvaardingen, kwalificeren van bepaalde dossiers in hun sectie enz.

2.1. BEHANDELING DOOR DE POLITIEDIENSTEN

Met de invoering van het APA-systeem in 1996 binnen het ressort van het Hof van Beroep Gent van welbepaalde opsporingsdossiers, bereikte men een dubbel

7. E. KRINGS, citaat uit tekst van de redevoering gehouden door de heer KRINGS, tijdens de academische openingszitting van het E.U.R.-congres in de lokalen van het Europees Parlement te Brussel op 28 september 1994; D. GOLEMAN, *Emotionele intelligentie in de praktijk*, Amsterdam/Antwerpen, 1998.

8. C. DEKKERS, “Omschrijving en poging tot realisatie van de ‘integrale kwaliteitszorg’”, *R.W.* 1999-2000, nr. 19, 8 januari 2000, 626.

doel. In de eerste plaats biedt men de overbelaste parketmagistraat een instrument dat hem toelaat een onderscheid te maken tussen belangrijke en minder belangrijke zaken. In de tweede plaats worden door deze werkwijze de politiediensten geresponsabiliseerd. Zij kunnen niet langer zonder nadenken hun proces-verbaal naar het Openbaar ministerie overmaken, gezien zij op eigen initiatief de noodzakelijke onderzoekshandelingen stellen, zonder tussenkomst vanwege het Openbaar ministerie. Een officier van gerechtelijke politie binnen de politiezones is verantwoordelijk voor het afwerken van het dossier binnen de voorgeschreven termijnen. De werkwijze en de feiten waarvoor de politiediensten het APA-systeem kunnen toepassen, werden bepaald in de omzendbrieven van de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent in datum van 25 juni 1996, R.26/96, en 20 maart 1997, R.13/97, D.137/4, aangepast en in één geheel verwerkt in de omzendbrief *d.d.* 31 december 1998, R. 50/98.

Tijdens de vergadering van de Kamercommissie voor Justitie van 19 juni 2001 in verband met de doorlichting van het Brusselse parket werd o.m. als conclusie vermeld *“dat het Brusselse parket te weinig inspanningen levert om tot een algemene invoering van de autonome politionele afhandeling (APA) over te gaan”*.⁹ Het Hof van Cassatie heeft in een arrest van 25 april 1989¹⁰ gesteld dat *“noch het artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering, noch enige andere wettelijke bepaling, noch een essentiële regel van strafprocedure in de weg staat dat een officier of agent van gerechtelijke politie, die in de uitoefening van zijn ambt kennis krijgt van een overeenkomstig artikel 8 van het Wetboek van Strafvordering tot zijn opsporingsbevoegdheid behorende misdaad of wanbedrijf, zijn opsporing zou aanvatten en doorvoeren, zonder aan de procureur des Konings vooraf en dadelijk bericht te geven”*.¹¹

Een aantal politiezones beschikken over een soort handleiding in verband met de praktische werkwijze voor de toepassing van het APA-systeem. Onder de titel *“Richtlijnen door middel van vragen in verband met het APA-gebeuren”* is dit een interessant werkinstrument voor de officieren van gerechtelijke politie binnen de politiezone. Deze *“Richtlijnen”* maken ook het voorwerp uit van bespreking en evaluatie met de magistraat en secretaris gelast met het behandelen en afhandelen van de APA-dossiers.

Hierna enkele voorbeelden van de vragen zoals deze bij de politie van Aalst en Erpe-Mere worden gehanteerd.

Vraag: Men krijgt een aangifte van niet-naleving bezoekrecht en er zijn problemen met de minderjarige(n). Blijft het een APA-dossier?

Antwoord: Zolang er geen feiten ten laste van een minderjarige zijn vastgesteld, kan een dossier in principe een APA-dossier blijven. Indien er dringende maatregelen moeten genomen worden ten aanzien van de minderjarige(n), lijkt het aangewezen het APA-dossier als dusdanig af te sluiten.

Vraag: Bij het APA-gebeuren is men soms verplicht een fax te sturen naar de met dienst zijnde magistraat. Is dit voldoende of moet de magistraat daarna nog telefonisch worden ingelicht?

9. Integraal Verslag met het beknopt verslag van de Commissie voor de Justitie, dinsdag 19 juni 2001, CRIV 50 com 567, Kamer, 3e zitting van de 50e zittingsperiode.

10. Cass. 25 april 1989, *Pas.* I 1989, p. 886 Arr. Cass. 1988-89, p. 992.

11. Omzendbrief PG Gent *d.d.* 31 december 1998, p. 50/98.

Antwoord: In de gevallen voorzien in de APA-tabel zal een fax worden toegezonden aan het parket ten laatste de eerste werkdag na de vaststelling. Dat volstaat. Het onderzoek moet prioritair worden voortgezet. Indien de feiten van die ernstige aard zijn dat de magistraat met dienst telefonisch wordt ingelicht, kan er geen sprake meer zijn van een APA-dossier.

Vraag: Bij een arbeidsongeval wordt het origineel proces-verbaal toegezonden aan de procureur des Konings en een afschrift wordt toegezonden aan de Arbeidsauditeur. Wordt het arbeidsongeval beschouwd als een feit waarvan de kennisgeving behoort tot de bevoegdheid van de Arbeidsauditeur of deze van de procureur des Konings?

Antwoord: Een arbeidsongeval is soms een ingewikkelde materie waarbij initieel moeilijk kan worden uitgemaakt wie bevoegd is. Teneinde elk misverstand te voorkomen, zal elk arbeidsongeval niet beschouwd worden als een APA-dossier.

Binnen de politiediensten wordt het proces-verbaal in het APA-systeem in een APA-kaft ondergebracht. Het is eigenlijk een beperkte werkkaft waarop alle opdrachten zouden moeten worden vermeld welke door de officier van gerechtelijke politie worden uitgeschreven bestemd voor uitvoering door andere politiediensten. Dit laat de behandelende politieofficier toe op ieder ogenblik te kunnen vaststellen welke opdracht in uitvoering is. De politiedienst die het aanvankelijk proces-verbaal opstelde, zet het onderzoek voort en is tevens de beheerder van het APA-dossier. Dit geldt zowel voor feiten gepleegd binnen de eigen politiezone als voor aangiften van feiten gepleegd erbuiten. Indien onderzoeksverrichtingen moeten gebeuren buiten de eigen politiezone, zal een APA-kantschrift samen met de relevante stukken gericht worden aan de korpsoverste van de politiedienst bevoegd voor de plaats waar de aanvullende onderzoeksverrichtingen moeten uitgevoerd worden.

APA-kantschriften mogen rechtstreeks gericht worden aan politiediensten van alle andere arrondissementen inclusief deze van een ander taalgebied.¹²

2.2. APA-PROCEDURE OP HET PARKET

Wanneer een proces-verbaal wordt opgesteld in toepassing van het APA-systeem wordt binnen de vijf dagen een kopie van het voorblad overgemaakt aan de parketdiensten. Het voorblad is voorzien van een opvallende stempel APA en bevat alle nuttige gegevens in verband met plaats en datum van de feiten, de feiten en identiteiten van alle betrokken partijen. Dit laat de administratie toe om de gegevens in het netwerk te brengen en een werkkaft aan te leggen, deze wordt ook voorzien van een stempel APA. Deze dossiers worden niet aan een parketmagistraat toegewezen. In het netwerk is de magistraat-titularis vervangen door de code APA. Deze dossiers blijven onder het toezicht van een parketsecretaris binnen de secties. Dit maakt het mogelijk per sectie de APA-processen-verbaal op te volgen, én te antwoorden op brieven van vragende partijen, verzekeringsmaatschappijen, advocaten, e.a. Aanvankelijk was er van sommige politiekorpsen enige tegenstand over het overmaken van het voorblad aan de parketdiensten. Zij waren van mening dat een listing volstond zoals de vereenvoudigde proces-

12. Omzendbrief nr. 147/00 van de procureur des Konings Antwerpen d.d. 8 december 2000.

sen-verbaal. Spoedig heeft de hoofdsecretaris van Dendermonde aangetoond dat listings in het APA-systeem niet werkbaar zijn voor de parketadministratie. De werkwijze wat betreft het ‘voorblad’ wordt nu in alle arrondissementen toegepast.

In afspraak met de verantwoordelijke magistraat voor het APA-systeem werd bepaald om in principe na drie maanden het volledig afgewerkte APA-onderzoek door de politiediensten over te maken aan het parket. Kan dit niet, om welke reden dan ook, wordt dit gemeld in een listing van het verloop van de APA-processen-verbaal. Van dit principe kan worden afgeweken wanneer uit het politieonderzoek gegevens aan het licht komen dat het om dringende en/of gewichtige feiten gaat dient de magistraat verwittigd en deze laatste kan beslissen het proces-verbaal onmiddellijk over te maken aan het parket. Op dat ogenblik vervalt de verdere APA-afhandeling. Een andere afwijking van het overmaken na drie maanden van het APA-proces-verbaal is het gevolg van de Wet-Franchimont. Zo een verzoekschrift bij het parketsecretariaat wordt ingediend bij toepassing van artikel 28sexies van het Wetboek van Strafvordering en gezien het dus tot een strafrechtelijk kortgeding kan komen, zal het dossier – na door het parket te zijn opgevraagd – onverwijld worden overgemaakt. Ook in dergelijke gevallen vervalt de APA-behandeling van het dossier. *“Je moet op zo een manier met je tijd omgaan, dat je altijd ruimte kunt vrijhouden voor de kerntaken.”* Wanneer de APA-onderzoeken door de politiediensten worden afgesloten en overgemaakt aan de parketadministratie, worden deze in de werkkraft gevoegd van het parket waarin zich reeds het voorblad bevindt van het proces-verbaal.

Sinds september 2000 heeft de hoofdsecretaris van het parket te Dendermonde in overleg met de procureur des Konings een pilootproject opgezet om de APA-dossiers te laten behandelen door een secretaris met 20 jaar ervaring op het parket. De secretaris heeft als eerste en belangrijkste taak het APA-dossier te toetsen op volgende criteria:

- dossiercontrole op volledigheid, dit in functie van de constructieve elementen van het misdrijf;
- strikte naleving van de regels van het strafrecht en strafvordering;
- eerbiediging van de rechten van verdediging (elementen ten laste als ten onlaste van alle betrokken partijen);
- de vrijwaring van de principes vooropgesteld door supranationaal recht (o.m. het Europees Verdrag ter bescherming van de Rechten van de Mens).

Vervolgens worden, indien nodig, nieuwe bijkomende opdrachten uitgeschreven aan een politiedienst. Intussen worden ook de kaften ingevuld met de namen van de partijen als verdachte, benadeelde, getuige, evenals de namen van advocaten welke reeds schriftelijk om informatie verzochten. Indien nodig is er ook overleg van de secretaris met de betrokken politieofficier of de APA-verantwoordelijke van de politiezone in het arrondissement. De secretaris schrijft indien nodig de kantschriften uit voor bijkomende informatie en laat deze ondertekenen door de eerste-substituut-procureur des Konings gelast met de leiding van de sectie, wanneer dit noodzakelijk is voor de strafprocedure. Andere opdrachten worden door de secretaris getekend “i.o. de procureur des Konings”. Wanneer de secretaris tot de vaststelling komt dat de feiten voldoende bezwarend zijn om te dagvaarden, vraagt hij een uittreksel van het strafregister en zo nodig

vonnissen en/of arresten in verband met de wettelijke herhaling (het bekende artikel 17 van de Probatiewet *d.d.* 29 juni 1964).

Hierna volgt een kort overzicht van het verloop van het aantal APA-dossiers over de jaren 1998, 1999, 2000 in functie van het totaal aantal nieuwe zaken.¹³

Tabel 1: aantal APA-dossiers (1998-2000)

	1998	1999	2000	2001
nieuwe P.V.'s	50 813	38 285	38 575	37 979
APA-zaken	6 879	15 291	14 894	15 332

Bron: MINISTERIE VAN JUSTITIE, Gerechtelijke statistieken, parket Dendermonde.

Het is dus duidelijk dat de APA-dossiers een belangrijk deel vormen van de te behandelen strafdossiers op het parket. Wanneer deze verder kunnen behandeld worden door parketsecretarissen, is dit een belangrijke lastenvermindering voor de parketmagistraten.

De evaluatie van de behandeling van APA-dossiers door een parketsecretaris met ruime ervaring toont aan dat *niet* alle dossiers geseponeerd worden. De voorstellen door de secretaris gedaan om APA-dossiers te dagvaarden, een voorstel tot minnelijke schikking te laten behandelen door de procedure strafbemiddeling, e.a. krijgen voor 99 % het akkoord van de parketmagistraat. Dit is geen pleidooi voor het werk van de parketsecretarissen, het is alleen een aantoonbaar bewijs dat deze werkwijze binnen de mogelijkheden ligt om de magistraten hiervan te ontlasten.

Als het doel van het APA-project o.m. was en is om de werkdruk bij de magistratuur te verminderen, en de tijd tussen de gepleegde feiten en de uitspraak van de rechter zo kort mogelijk te houden,¹⁴ is dit doel zeker te realiseren met deze werkwijze.

2.3. APA VERKEER

Op verzoek van de procureur des Konings te Dendermonde wordt ook in zijn arrondissement sinds 1 april 2001 de APA-procedure toegepast bij verkeersongevallen. Na een aantal bemerkingen en besprekingen met verschillende politiediensten werd in de omzendbrief van 8 mei 2001, V.4, door de procureur des Konings van Dendermonde de volledige werkwijze uitgeschreven, alsook wanneer en wanneer niet de APA-procedure mocht worden toegepast.¹⁵

2.3.1. Komen in aanmerking voor APA-behandeling

U kan ervan uitgaan dat in principe alle processen-verbaal opgesteld bij verkeersongevallen in aanmerking komen voor een APA-afhandeling. Uitzondering:

13. MINISTERIE VAN JUSTITIE, Gerechtelijke statistieken, parket Dendermonde.

14. Omzendbrief PG Hof van Beroep Gent 20 maart 1997 nr. 13/97.

15. Omzendbrief van de procureur des Konings te Dendermonde R.6/01 van 8 mei 2001, K4-D.899/4.

bij verkeersongevallen waar niet-verzekering, geen inschrijving en/of niet voldaan aan de technische eisen voor voertuigen wordt vastgesteld, zal alléén maar APA worden toegepast indien alle betrokken partijen woonachtig zijn in het arrondissement Dendermonde.

2.3.2. *Komen niet in aanmerking voor APA*

Komen niet in aanmerking voor APA-behandeling de verkeersongevallen waarbij bijzondere maatregelen dienen getroffen te worden zoals:

- aanstelling van deskundige, onmiddellijke intrekking rijbewijs, vrijheidsberoving, huiszoekingsbevel;
- voorrecht van rechtsmacht;
- verkeersongevallen met mogelijke weerslag op de publieke opinie, waar het aangewezen is dat de opdrachten worden uitgeschreven door het Openbaar ministerie.

Vanzelfsprekend wordt in bovenvermelde gevallen het P.V. zo vlug mogelijk overgemaakt aan het parket.

Theoretisch is de behandeling APA van de processen-verbaal betreffende verkeersongevallen gestart op 1 april 2001. Alle processen-verbaal waarvoor APA wordt toegepast zullen ten laatste 2 maanden na de feiten op het parket toekomen. Het is van groot belang dat de verbalisanten die het aanvankelijk proces-verbaal opstellen, zoveel mogelijk de hierna genoemde gegevens in het proces-verbaal vermelden. Het volledige dossier zal aldus minstens bestaan uit:

- datum, plaats, uur, omstandigheden van het verkeersongeval, plaatsgesteldheid, verlichting, vaststelling schade, staat van de rijbaan, vereiste toelatingen;
- volledige identiteit van betrokken partijen, telefoon indien mogelijk, nazicht rijbewijs;
- beschrijving van toestand van de bestuurders (dronkenschap, intoxicatie, in staat tot sturen, ziekte, vermoeidheid);
- het plan (nodige aandacht wenselijk);
- nazicht boorddocumenten;
- verhoor bestuurders, schadelijders, alsmede zij die de schade veroorzaakt hebben;
- burgerrechtelijke aansprakelijken + eigenaars van de voertuigen;
- verhoor getuigen;
- medische attesten;
- foto's indien het mogelijk is en/of noodzakelijk lijkt.

Indien de bestuurder niet de eigenaar is van de in het ongeval betrokken wagen is GEEN verhoor vereist van de echtgenoot/echtgenote of ouder op wiens naam de wagen staat ingeschreven. Het volstaat de volledige IDENTITEIT van de eigenaar van het voertuig te vermelden in het P.V. van vaststellingen. Geen verhoor is vereist van de werkgever, ingeval het ongeval gebeurde op weg van of naar het werk. Enkel het verhoor van de werkgever voor wiens rekening de bestuurder reed, is noodzakelijk.

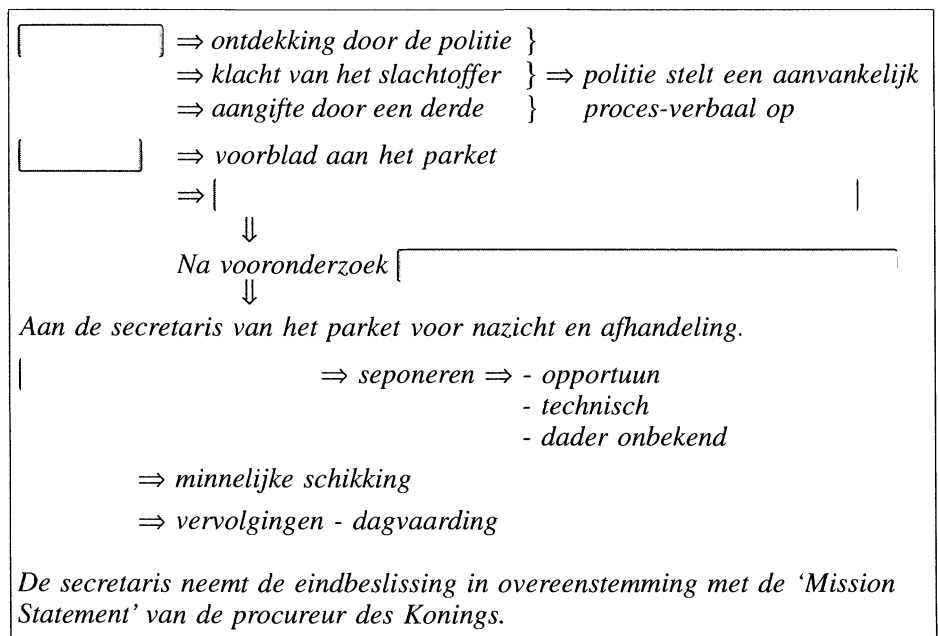
In afwachting van het overmaken van het volledige APA-dossier aan mijn ambt, zal het voorblad van ieder proces-verbaal, *bevattende de namen en identiteit van alle betrokken partijen*, overgemaakt worden aan het parket. Dit zal de

parketdiensten de mogelijkheid bieden indien nodig initiatieven te nemen en eventuele briefwisseling te beantwoorden. Zowel het voorblad als het eerste blad van het volledige dossier worden voorzien van een opvallende stempel APA-verkeer.

2.3.3. Laattijdige afwerking

Eventuele moeilijkheden kunnen besproken worden met de leidende magistraat van het politieparket. Indien om welke reden ook, het dossier niet binnen de 2 maanden aan het politieparket kan overgemaakt worden, zal het onvolledige dossier onverwijld overgemaakt worden met vermelding van de eventueel hangende onderzoeksopdrachten of deze die nog uit te voeren zijn.

Figuur 1: korte samenvatting van de APA-procedure

3. Besluit

Na evaluatie en bespreking met de eerste-substituut-procureur des Konings van het project waar een secretaris de APA-dossiers behandelde, kan ik alleen maar besluiten dat het systeem werkzaam is. Het betekent een belangrijke ontlasting van de werklust van de parketmagistraten, naar Nederlands model. Of het doorgang zal vinden zal o.m. afhankelijk zijn van de houding van de verschillende actoren welke betrokken zijn bij het APA-gebeuren. Om het met een cliché te zeggen, voor sommigen zal men de nieuwe cultuur moeten leren accepteren.

Als het Dendermonde lukt als vierde grootste parket van het land met 592 188 inwoners, slechts 25 magistraten en 71 personeelsleden volgens het wettelijk

kader (B.S. 20 juli 2001, p. 24 704), dan valt het te overwegen om het uitvoerbaar te maken, als proef in enkele arrondissementen. Het is dus een poging voor een werklasterverdeling binnen de parketstructuur, welke in ieder parket ter overweging kan genomen worden. Het Departement van Justitie moet dan mensen en middelen ter beschikking stellen om in alle parketten een aantal secretarissen vrij te maken om het APA-project uitvoerbaar te maken.

Of deze ‘wenselijkheid’ ooit ‘werkelijkheid’ zal worden, zal de toekomst moeten uitwijzen. Laat ons alvast de blinddoek van vrouwe Justitia wegnemen en met haar stralende ogen de toekomst tegemoet zien.

Bibliografie

- LUC HUYSE, en HILDE SABBE, *De Mensen van het Recht*, Leuven 1997.
- *Opportuun: tijdschrift voor het Openbaar ministerie* maart 2001, Nederland, jaargang 7, nr. 7.
- Jaarplan Openbaar Ministerie 2001: 's Gravenhage, College van Procureurs-generaal.
- *Just News: Interne krant van het Ministerie van Justitie* juli-september 2000, nr. 3.
- Justitie in België: Informatiebrochure van het Ministerie van Justitie.
- *De Juristenkrant* 27 maart 2001, 3e jaargang nr. 26.
- *Politie-journaal* 26 februari 2001, 3e jaargang, nr. 4.
- Een carrière bij het Openbaar ministerie van de 21e eeuw? Documentatiemap contactavond VUB – Faculteit Rechten, 4 mei 2001.
- X. DE RIEMAECCKER e.a., *Statuut en deontologie van de magistratuur*, Brugge, die Keure, 2001.
- Het Openbaar ministerie van morgen, degen of blindenstok? door BENOIT DE-JEMEPPE, Gent 10 mei 1996, vergadering van de procureurs des Konings onder voorzitterschap van de heer Minister van Justitie.
- Nota: Ontmoeting van de magistraten van het rechtsgebied van het Hof van Beroep te Gent met de heer Minister van Justitie op 20 juni 1997.
- De krijtlijnen zijn getrokken: Procureur-generaal FRANK SCHINS “Autonome Politieafhandeling”, *Politeia* september 1997, 7e jaargang, nr. 7.
- F. SCHINS, Mercuriale, openingszitting Hof van Beroep te Gent, 1 september 1997.
- Omzendbrieven Hof van Beroep Gent, nr. 13/97 d.d. 28 maart 1997, R.56/98 d.d. 31 december 1998, R. 29/98 d.d. 6 mei 1998 e.a.
- X., “De orde van de dag – Criminaliteit en samenleving – Thema APA”, *Tijdschrift Documentatie* 15 juli 1998, nr. 1.
- DIRK LYBAERT, “Autonome Politieafhandeling”, *Panopticon* 1997, 18e jaargang, nr. 2.
- STEFAN MEIJLAERS e.a., *Politiecollege en politieraad*, Brussel, Politeia NV, 2001.
- X., *Door ander Ogen: bundel ter gelegenheid van het afscheid van TOM VAN DAALLEN als lid van het College van Procureurs-Generaal*, Den Haag, 2001.
- *Management Assistant* 1 juni 2001, 17e jaargang, nr. 6.